

Demokratihoten som kommer inifrån

En morgontidnings ledare hade en rubrik som skrämde mig! Rubriken löd ”**Demokratihoten som kommer inifrån**”. Ledaren belyser en text av en professor i konstituell rätt i New York, Richard H Pildes. Texten ingår i en antologi*, utgiven 2019. Författaren funderar över varför den politiska situationen i USA ser ut som den gör idag. Förändringar som var avsedda att förbättra demokratin har inte haft den tänkta effekten, utan tvärtom...

Tre viktiga saker som inträffat lyfts fram av professorn:

1) De radikala politiska vindarna på 60- och 70-talen medförde att de politiska partierna införde **primärval** för att medborgarna själva mer direkt skulle kunna delta i den politiska processen. Effekten av detta blev att dessa primärval påverkades av aktivister som ofta representerade ytterlighetsåsikter. Förtroendet för politiker stärks inte av att huvudkandidaterna ”tar heder och ära av varandra inför öppen ridå” i sina debatter.

2) Ett annat beslut som minskade partiernas kontroll över den politiska processen var en ny lag från 2002, **McCain-Feingoldlagen**, som reducerar de summor som partierna kan ta emot och definierar vilka som kan ge bidrag till partiet. Effekten av denna lag blev att pengar som tidigare gick till det politiska partiet hamnade hos fristående lobbygrupper. Antalet lobbygrupper har ökat snabbt och de driver ofta endast en fråga. De behöver inte ingå kompromisser med någon och är ofta mer extrema än partierna.

3) Med hjälp av **internet och sociala medier** bygger kandidaterna nu upp sitt stöd på lokal nivå - utanför partiets direkta kontroll. Tvärtom blir det partiet som, när det kommer till omröstning, blir beroende av att få med sig valda representanter, som kan ha en egen agenda. Det blir allt svårare att få igenom lagförslag som ser till hela landets bästa.

Och visst kan vi se effekten av dessa tre saker i det som utspelar sig i USA just nu. Ett valsysteem där ”the winner takes it all, the loser standing small” som i ABBA-låten. Att pengar har betydelse för att kunna kandidera till en politisk post!

Ledaren i morgontidningen vill belysa dessa tre effekter även på individnivå. Det som grundlägger en demokrati är att **acceptera en valutgång**. Idag kan själva röstförfarandet misstänkliggöras. Politiska ledare ifrågasätter röstsystemet, som samtidigt har gett dem mandatet att leda landet. Det saknas vilja till konsensus, till en samsyn kring det som utgör grunden för en demokrati. Och jag tror att om vi börjar urholka demokratins grundvalar som till exempel transparens, öppenhet och respekt för den slutgiltiga valutgången, så står samhällets medborgare inför en oroväckande framtid. Därför ogillar jag skarpt de politiker i vårt land, som väljs in i riksdagen för ett visst politiskt parti och fortsätter att arbeta som så kallade ”politiska vildar” i riksdagen när de överger det parti som gav dem möjligt att bli riksdagspolitiker. Dessa politiker missbrukar öppet demokratins ramar på ett oförskämt sätt!

De har inte något mandat att stanna kvar som riksdagsmän/kvinnor och få hög lön. Detta missbruk måste bort för det urholkar väljarnas respekt för demokratin.

*antologin *La démocratie dans l'adversité*, red. Delsol-deLigio, 2019

Li Lundberg, präst i Västanfors Västervåla församling
epost: li.lundberg@svenskakyrkan.se